

**Česká školní inspekce
Inspektorát v Kraji Vysočina**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIJ-395/18-J

Název	Základní škola a Mateřská škola Ždírec nad Doubravou
Sídlo	Chrudimská 77, 582 63 Ždírec nad Doubravou
E-mail	skola@skola.zdirec.cz
IČ	70 909 709
Identifikátor	600 086 992
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Ota Benc
Zřizovatel	Město Ždírec nad Doubravou
Místo inspekční činnosti	Chrudimská 77, Ždírec nad Doubravou
Termín inspekční činnosti	12., 13. a 15. březen 2018

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle školního vzdělávacího programu v souladu s § 174 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona.

Inspekční činnost byla prováděna v souladu s § 174 odst. 6 školského zákona na základě podnětu.

Charakteristika

Právnícká osoba Základní škola a Mateřská škola Ždírec nad Doubravou (dále škola) vykonává činnost mateřské školy, základní školy, školní družiny, školního klubu, školní jídelny a školní jídelny-výdejny.

V aktuálním školním roce vykázala škola 382 žáků v 19 třídách, z toho 34 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Ve třídě VI. B bylo v době inspekční činnosti zapsáno 20 žáků, z toho dva s podpůrnými opatřeními. V souladu s doporučením školského poradenského pracoviště se jeden žák vzdělával podle individuálního vzdělávacího plánu a s podporou asistentky pedagoga. Výuka probíhá podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání Základní školy a Mateřské školy Ždírec nad Doubravou, Chrudimská 77 Vstřicná škola.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Škola si stanovila koncepci výuky matematiky ve smyslu postupného přechodu od tradičního vyučování k výuce metodou profesora Hejného. Ve školním roce 2013/2014 začala výuka matematiky metodou Hejného v 1. ročníku, v letošním školním roce se touto metodou vyučuje ve všech třídách na prvním stupni základní školy. S nově zaváděnou metodou, její podstatou a cíli byli zákonní zástupci žáků prvního stupně seznamováni. Případné nejasnosti mohli konzultovat s vyučujícími, popř. v rámci kulatého diskusního stolu, který škola organizuje většinou dvakrát ročně za účelem setkávání vedení školy, zástupců školské rady, zástupců zřizovatele a veřejnosti nad aktuální problematikou.

V zájmu odpovídajícího zajištění výuky většina vyučujících na prvním stupni absolvovala Letní školu Hejného matematiky. Dvě učitelky spolupracují s certifikovanou lektorkou a mentorkou výuky matematiky Hejného metodou a garantují správnou aplikaci této metody ve škole. Uvedená lektorka navštěvuje školu a poskytuje vyučujícím podporu a zpětnou vazbu k výuce. V rámci projektu Kolegiální podpory jsou prováděny vzájemné hospitace v hodinách matematiky ve škole i v jiných školách zapojených do projektu. Natočené vyučovací hodiny slouží ke vzájemnému učení se. Plánováno je postupné proškolení všech vyučujících matematiky.

Vyučující matematiky v VI. B je odborně kvalifikovaný a v rámci dalšího vzdělávání absolvoval programy zaměřené na prohlubování odborné kvalifikace také v oblasti matematiky (vzdělávací metody, činnostní učení ve výuce matematiky v 8. a 9. ročníku, Škola Hejného metody na 2. stupni).

Učitel využívá k výuce sadu učebnic a cvičebnic určených pro výuku matematiky Hejného metodou, žáci je k dispozici nemají. Dílčí části (většinou zadání úloh) učitel kopíruje a poskytuje je žákům, ti si je lepí do sešitů. Stejný materiál spolu s dalšími podklady a zadáním domácích úkolů jsou v elektronické podobě umístěny v elektronickém systému školy, do kterého mohou žáci i zákonní zástupci vstupovat z domova. Vzhledem k tomu, že je takto k dispozici kompletní náplň všech vyučovacích hodin, mohou je účelně využít např. žáci chybějící ve výuce (spolu s rodiči). Zároveň je díky tomuto systému možné kdykoli se vrátit k podkladům z libovolné hodiny a využít je např. k procvičování a opakování. Pro podporu názornosti ve výuce má učitel připravené speciální i vlastními silami vyrobené pomůcky. Výuka je v rámci procvičování občas doplněna testovými úlohami a kvízy s využitím prostředků informačních a komunikačních technologií.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Všechny hospitované hodiny matematiky ve třídě VI. B probíhaly v dobré pracovní atmosféře. Ve všech sledovaných hodinách vyučující uplatňoval metodu Hejného, která umožňovala diferenciaci úkolů z hlediska obtížnosti pro jednotlivé žáky. Většina žáků projevovala zájem o řešení zajímavých úloh. Důležitým prostředkem k učení byla práce s chybou. Žákům bylo umožněno, aby si sami vybírali strategie řešení, které jim vyhovovaly a o kterých si mysleli, že povedou k cíli. Projevovali velmi dobré schopnosti diskutovat, zároveň respektovali druhé, myšlenkové postupy sdíleli se svými spolužáky a zkoušeli vysvětlit a zdůvodnit svůj postup a výsledek. Pracovali se zaujetím, při kterém někteří opomíjeli úpravu sešitů (výsledkem byla nepřehledná úprava). Měli možnost dívat se na problém z různých úhlů pohledu, dávat jevy a věci do souvislostí, sdílet myšlenky, poznatky a názory. Učitel jim nevstupoval do myšlenkových postupů, adekvátně k situaci vytvářel prostor pro dotazy a náměty žáků. Nedával žákům návody, jak řešit nové situace ani nepřebíral zodpovědnost za jejich postup řešení. V souladu s principy výukové metody neposkytoval vždy jednoznačné potvrzení výsledků, ke kterým žáci dospěli.

Při vhodných příležitostech podporoval učitel činnost žáků a názornost výuky využitím prezentační techniky, zejména interaktivní tabule. Velmi pozitivní byla průběžná motivace a povzbuzování. Zájem žáků prokazatelně zvýšilo využití netradiční učební pomůcky a možnost vyzkoušet si manipulaci s ní (kuchyňské miskové váhy jako názorná podpora učiva o rovnicích). Bylo patrné, že na výchovné cíle je brán větší zřetel než na cíle poznatkové. V souvislosti s tím byla věnována zvýšená pozornost podpoře zodpovědnosti a odvaze experimentovat. Posilována byla vytrvalost žáků, protože při řešení úkolů se občas vydali špatnou cestou, museli se vracet na začátek úkolu a znovu hledat jiné cesty a postupy. Splnění poznatkových cílů trvalo žákům déle než při tradiční výuce. V jejich vytrvalosti byly značné rozdíly. Při neúspěchu projevovali někteří rozladění a dožadovali se okamžité zpětné vazby ke správnosti řešení, popř. nasměrování učitelem ke spolehlivé cestě. Kvalitní časové rozvržení práce vytvořilo pro žáky časový prostor k sebehodnocení na konci hodin. Tato zpětná vazba byla pro učitele jednou z možností sledovat posun v získávání požadovaných žákovských kompetencí. Cíle hodin, které si vyučující stanovil, se dařilo plnit.

U žáků se speciálními vzdělávacími potřebami bylo tolerováno pomalejší tempo. Asistentka pedagoga v souladu s doporučením školského poradenského zařízení a individuálním vzdělávacím plánem pomáhala žákovi s pochopením zadaných úkolů, v případě potřeby doplňovala vysvětlení zadání, dohlížela na zápis do sešitu a povzbuzovala k činnosti. Velmi přínosné bylo využití situace učitelem, kdy žák mohl díky prezentaci správného výsledku zažít pocit úspěchu.

Do podpory ostatních žáků ve třídě asistentka pedagoga zapojována nebyla. Nebyla využita možnost její pomoci při organizaci a realizaci vzdělávání ve třídě tak, aby měl učitel prostor věnovat se individuálně žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Současná třída VI. B absolvovala výuku matematiky na prvním stupni tradičními metodami. V letošním školním roce na základě rozhodnutí vyučujícího (a zároveň ředitele školy) probíhá výuka matematiky v této třídě metodou Hejného. S principy metody Hejného a způsobem výuky učitel seznámil zákonné zástupce žáků. V průběhu prvního pololetí projeví žáci rozladění nad tím, že nepočítají také klasickými (jim známými) metodami, určité úkoly nedotahují do konce, nemají potvrzenou správnost výsledků atd. Zákonní zástupci vyslovili nedůvěru v požívanou metodu. Podle názoru učitele byla výuka účelná

a efektivní a přinášela očekávané výsledky, neprovedl tedy ve stylu výuky zpočátku žádné změny. Úpravy nastavené vyučujícím v závěru pololetí (např. jedna hodina matematiky týdně zaměřena na upevňování a rozvíjení početních dovedností bez využití prostředí typických pro metodu Hejného, individuální konzultace k výsledkům) nevedly ke zklidnění situace. Přechod od tradičních metod výuky matematiky ve třídě VI. B k metodě Hejného nebyl přizpůsoben vývoji situace. Komunikace a vzájemná jednání učitele se zákonnými zástupci v průběhu aktuálního školního roku nebyla dostatečná. Názorům žáků a zákonných zástupců nebyla věnována odpovídající pozornost.

Vzdělávání v matematice ve třídě VI. B probíhalo v souladu se školním vzdělávacím programem, což je doloženo zápisy v třídní knize. Kvalitu vzdělávání v tomto předmětu sleduje a vyhodnocuje metodická skupina (předmětová komise) Matematická gramotnost. Písemné záznamy o jednání této skupiny nejsou vedeny. Výsledky vzdělávání žáků školy byly projednávány na jednáních pedagogické rady. Ze zápisů z jednání vyplývá, že způsob výuky matematiky, popř. jakékoli problémy s tím související nebyly v prvním pololetí aktuálního školního roku projednávány.

Průběžné hodnocení žáků třídy VI. B v matematice bylo založeno na zdůrazňování pozitivních výsledků a využíváno jako důležitá motivační pobídka. Podkladem pro hodnocení žáků za první pololetí školního roku 2017/2018 byly projevy aktivity v hodinách, známky z domácích úkolů (maximálně pět známek) a známka z jedné písemné práce. Výsledné hodnocení vycházelo také z posouzení učebního pokroku jednotlivých žáků, které bylo založeno na soustavném pozorování žáků ve vyučovacích hodinách. Hodnocení klasifikačním stupněm za první pololetí bylo doplněno slovním hodnocením, které kromě pozitivních znaků uvádělo i nedostatky a rezervy v práci žáka (stejně tak orientační hodnocení za první čtvrtletí). Učitel však nerespektoval pravidla pro získávání podkladů pro hodnocení a klasifikaci stanovená ve školním řádu (příloha Klasifikační řád dokumentu Řád základní školy), která uvádějí, že žák 6. až 9. ročníku musí mít z matematiky alespoň osm známek za každé pololetí, z toho nejméně jednu za ústní zkoušení, nejméně jednu z písemné kontrolní práce a nejméně jednu ze čtvrtletní práce.

Analýzou vývoje hodnocení žáků v matematice (od 3. ročníku do prvního pololetí 6. ročníku) bylo zjištěno, že průměrná známka třídy se na prvním stupni postupně zhoršovala (až na průměr 1,81), v prvním pololetí 6. ročníku došlo ke zlepšení (průměr 1,50). Celkem 13 žáků VI. B bylo v prvním pololetí hodnoceno známkou 1, pět žáků známkou 2, jeden žák známkou 3 a jeden známkou 4. U pěti žáků došlo ke zlepšení a u jednoho žáka ke zhoršení. Průměrná známka VI. B byla v pololetí lepší než průměrná známka třídy VI. A (1,76). Zákonní zástupci požadovali provést srovnávací testy žáků tříd VI. A a VI. B v matematice. Tyto testy nelze v současné době realizovat, protože v závislosti na odlišných metodách je učivo při probírání v ročníku rozdílně rozčleněno.

Zákonní zástupci jsou o vzdělávacích výsledcích žáků a dalších důležitých skutečnostech informováni např. elektronickým systémem školy, na třídních schůzkách, e-mailovou korespondencí a telefonicky. Na internetových stránkách školy lze najít další informace o škole a jejích aktivitách či se zde zapojit do diskuze nad aktuálními otázkami. Spolupráce se školskou radou i zřizovatelem je funkční. O problémech s výukou matematiky ve třídě VI. B jednala školská rada 7. března 2018. Zřizovatel poskytuje škole všestrannou podporu.

Závěry

Hodnocení vývoje

- Škola ve výuce matematiky postupně přechází od tradičních metod k využití metody Hejného. Aktuálně se metodou Hejného vyučuje matematika na celém prvním stupni základní školy. Podmínky pro správnou aplikaci této metody škola vytvořila (proškolení vyučujících, spolupráce s certifikovanou lektorkou a mentorkou). Přechod k výuce matematiky metodou Hejného v současné třídě VI. B, která na prvním stupni absolvovala matematiku tradičními metodami, vyvolal nesouhlasné reakce žáků a jejich zákonných zástupců.

Silné stránky

- Náplň jednotlivých vyučovacích hodin matematiky ve třídě VI. B (včetně dalšího podpůrného materiálu a zadání domácích úkolů) mají žáci i zákonní zástupci možnost sdílet v elektronickém systému školy a využít je k procvičování, opakování či doplnění (např. v případě absence).
- Žáci projevovali v hodinách matematiky velmi dobré schopnosti diskutovat a argumentovat, bez obav sdělovali své názory.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Způsob přechodu od tradičních metod výuky matematiky ve třídě VI. B k využívání metody Hejného nezohledňoval reakce žáků a zákonných zástupců.
- Průběžná komunikace učitele se zákonnými zástupci žáků VI. B k problematice výuky matematiky metodou Hejného nebyla dostatečná. Názorům žáků a zákonných zástupců nebyla věnována odpovídající pozornost.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Nastavit vstřícnou komunikaci mezi ředitelem školy a zákonnými zástupci v partnerské rovině, důsledněji informovat zákonné zástupce o plánovaných krocích a jejich názorům věnovat odpovídající pozornost.
- Vyhodnocovat efektivitu zvolených metod a forem práce v matematice ve třídě VI. B a v případě potřeby je účelně kombinovat s jinými metodami.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školy ve lhůtě do 14 dnů odstranit nedostatky zjištěné při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jak byly nedostatky odstraněny a jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Inspektorát v Kraji Vysočina, Zborovská 3, 586 01 Jihlava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu csi.j@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení, ze dne 8. 3. 2018
2. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Základní školy a Mateřské školy Ždírec nad Doubravou, Chrudimská 77 Vstřícná škola, verze č. 7, platnost od 1. 9. 2016, včetně změn k 1. 9. 2017

3. Doklady o odborné kvalifikovanosti ředitele školy
4. Doklady o absolvovaném dalším vzdělávání ředitele školy
5. Zápisy z jednání pedagogické rady ve školním roce 2017/2018
6. Zápisy z jednání školské rady ze dne 29. 8. 2017, 29. 1. 2018 a 7. 3. 2018
7. Dohoda o spolupráci v projektu Kolegiální podpora – společná cesta k individuálnímu rozvoji pedagogů, reg. č. proj. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_010/0000507
8. Školní řád pod názvem Řád základní školy, s platností od 1. 9. 2014, včetně přílohy Klasifikační řád
9. Přehled průběžného hodnocení žáků třídy VI. B v předmětu matematika za první pololetí školního roku 2017/2018
10. Klasifikace žáků školy za první pololetí školního roku 2017/2018
11. Přehled klasifikace žáků tříd VI. A a VI. B od školního roku 2014/2015
12. Rozvrh hodin třídy VI. B ve školním roce 2017/2018
13. Třídní knihy tříd VI. A a VI. B ve školním roce 2017/2018
14. Vybraný vzorek sešitů žáků třídy VI. B v předmětu matematika ve školním roce 2017/2018
15. Zadání písemné práce z matematiky
16. Organizační, řídicí a metodické skupiny ve školním roce 2017/2018 – přehled
17. Doporučení školského poradenského zařízení pro dva žáky třídy VI. B, platnost do 31. 8. 2019
18. Individuální vzdělávací plán pro žáka třídy VI. B na školní rok 2017/2018
19. Anketa žáků třídy VI. B
20. Doklady o seznámení žáků a zaměstnanců s Řádem základní školy a informování zákonných zástupců o vydání Řádu základní školy

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Inspektorát v Kraji Vysočina, Zborovská 3, 586 01 Jihlava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu csi.j@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Ludmila Dobalová, školní inspektorka

Mgr. Ludmila Dobalová v. r.

Mgr. Stanislav Pulkrab, školní inspektor

Mgr. Stanislav Pulkrab v. r.

V Jihlavě 10. dubna 2018

Datum a podpis ředitele školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Ota Benc, ředitel školy

Mgr. Ota Benc v. r.

Ve Ždírci nad Doubravou 23. 4. 2018